

Historia Gminy

NAZWA MIEJSCOWOŚCI

Stary Lubotyń jest nazwą, która ostatecznie została uznana poprzez wpis do „Wykazu urzędowych miejscowości w Polsce”, wydanego w roku 1980 przez Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Główny Urząd Statystyczny.

Jednocześnie, wykaz ten uznawał za oficjalne nazwy miejscowości Lubotyń-Kolonia, Lubotyń-Morgi i Lubotyń-Włóki. Sięgnąć należy również do historycznego nazewnictwa. Na przestrzeni wieków występowała także często nazwa Lubotyń Stary. Była ona stosowana jeszcze w latach pięćdziesiątych XX wieku.

ORGANIZACJA ZIEMI LUBOTYŃSKIEJ

W dokumentach urzędowych nazwa Lubotyń została zarejestrowana w roku 1439, w wykazie miejscowości tworzących powiat ostrowski. Również 1457 roku sięga historyczna data powstania Lubotyńskiej Parafii.

Ziemia Lubotyńska stanowiła w tradycji polskiej krańcowe rubieże Mazowsza.

Dopiero w czasach niewoli carskiej została włączona do Podlasia, a zasadniczo do Guberni Łomżyńskiej (do tej Guberni należała również Ostrów, zwana wtedy Łomżyńską).

Tak było do roku 1938, kiedy Ostrów Mazowiecka przeniesiona została do województwa warszawskiego. Natomiast Lubotyńskie pozostało w dawnych granicach.

Odnotować należy, że Ziemia Lubotyńska powróciła administracyjnie do Mazowsza dopiero w roku 1957, kiedy to dokonywała się zmiana podziału granic regionów w Polsce.

Formalnie należy odnotować, że następnie w roku 1958 do powiatu ostrowskiego włączono dodatkowo ówczesną Gromadę Turobin Stary.

W ostatniej reformie administracyjnej w Polsce w roku 1998 gmina Stary Lubotyń weszła w skład powiatu ostrowskiego. Aktualnie gmina Stary Lubotyń liczy 25 sołectw. Gmina wchodzi w skład powiatu ostrowskiego w województwie mazowieckim.

HISTORIA

Opierając się na wynikach wykopalisk ustalono, że w okolicach Gniazdowa znajdują się groby jamowe, świadczące o kulturowych wpływach rzymskich na to środowisko (okres lateński). Opracowana mapa osadnictwa wczesnośredniowiecznego wykazuje na terenach powiatu ostrowskiego dwa ośrodki:

- nad rzeką Orz,
- w dolinie Bugu i Nurca.

Badania wskazywały, że na przełomie X i XI wieku istniał zespół osadniczy w okolicach Chmielewa i Świerży. Ponadto z badań wynika, że istniejące tu Świerże Grodzisko stanowiło miejsce działalności hutniczej. Również badania wykazują, że występowała produkcja hutnicza oraz rozwinięte było rzemiosło, a szczególnie garncarstwo.

Badacze określili, że byli tu – oprócz w przeważającej większości ludności chłopskiej – również drobni rycerze podlegający bezpośrednio księciu.

Odkryty zespół niewielkiego gródka i trzech osad w okolicach Świerży i Chmielewa stanowi relikwiarz osadnictwa.

Dodatkowym aspektem zmuszającym do wspólnego bytowania była ingerencja zbrojna plemion jaćwieskich.

Stanowiło to strukturę obronną polskiego osadnictwa wzdłuż rzeki Narew i rzeki Orz.

Przy szczegółowych badaniach odkryte zostały pozostałości obronnych fos i urządzeń, od Świerży aż do Lubotynia.

Podkreślenia również wymaga fakt, że przez wieki sławą cieszyło się Gniazdowo, jako ośrodek tkacki.

Z okresu XX wieku odnotowania wymagają następujące fakty. 10 września 1939 roku armia niemiecka dokonała pacyfikacji Gniazdowa i Starego Rogowa, podczas której rozstrzelano 20 mieszkańców i spalono zabudowania. Tego barbarzyńskiego odwetu dokonano po tym, jak grupa operacyjna Narew, którą dowodził płk Aleksander Hertel w bitwie pod Śniadowem, rozbiła część frontu niemieckiego, zdobywając kilka czołgów i armat oraz biorąc jeńców do niewoli. Również ważną miejscowością z czasów okupacji jest Rząśnik Lubotyński, gdzie hitlerowcy rozstrzelali około 2000 Żydów. W czasie wojny uległ spaleni zabytkowy kościół parafialny w Starym Lubotyniu (odbudowano go w roku 1948).

[Opracowanie o historii poszczególnych miejscowości - plik pdf 233 kb](#)

[Monografia Lubotynia i okolic - autorstwa Pani Moniki Zaręby](#)